

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Дунда С.П.,

Національний університет харчових технологій

В умовах конкуренції підприємство може досягти успіху або вижити за умови власного розвитку, тому розгляд його сутності як економічної категорії є актуальним.

Для ефективного управління розвитком підприємства потрібно розуміти, що мається на увазі під цим терміном. Розвиток – це незворотна, спрямована, закономірна зміна матеріальних та ідеальних об'єктів; спрямована зміна системи, в процесі якої розгортаються її внутрішні можливості. Розрізняють еволюційну та революційну форми розвитку. Еволюційна обумовлена якісними поступовими змінами об'єкта, а революційна характеризується швидкими якісними змінами в його структурі. Також виділяють прогресивний напрямок розвитку, характерним для якого є перехід до досконалішого, та регресивний, що відображає деградацію, зниження рівня організації, втрати здатності до виконання певних функцій, застою. Залежно від акцентів на кількісні та атрибутивні фактори розрізняють два шляхи розвитку: при екстенсивному шляху – за рахунок кількісного нарощування ресурсів на незмінній техніко-технологічній та організаційній основі; інтенсивний шлях передбачає активне залучення якісно нових засобів виробництва, впровадження технологічних та організаційних інновацій, підвищення кваліфікації персоналу. Аналіз наукових праць вчених-економістів дозволяє нам визначити, що в результаті розвитку виникає новий якісний стан об'єкту, що виступає як зміна його складу або структури.

Розвитку як економічній категорії властиві певні характеристики:

- зміна, рух, в процесі якого розвитку надається нова необхідна якість, що здатна до самостійного руху і відтворення;

- відображення змін відбуваються внаслідок внутрішніх протиріч та зовнішніх факторів;
- здійснюється шляхом цілеспрямованих перетворень об'єкту розвитку;
- є не одноразовим перетворенням, а безперервним у часі процесом;
- рух відбувається по спіралі.

Часто процеси розвитку ототожнюють з процесами зростання. Деякі вчені-економісти вважають ці поняття синонімами. Але таке трактування не є коректним, оскільки зростати – це збільшуватись в розмірах або числом, а розвиватись – збільшувати здатності та компетенції. Для зростання характерні кількісні характеристики, тоді як для розвитку – атрибутивні. Разом з тим розвиток може містити в собі елементи зростання. Між зростанням та розвитком не обов'язково існує протистояння, вони можуть підсилювати дію одне одного, тобто між ними виникає ефект синергії.

Зростання не завжди веде до збільшення цінності, тоді як розвиток його передбачає. Якщо для зростання не є обов'язковим збільшення цінності підприємства, то розвиток без цього неможливий. Таким чином, розглянуті поняття нерозривно пов'язані з результативністю та ефективністю діяльності підприємства.

Розвиток підприємства тісно поєднаний з його ресурсним потенціалом. Хоча обсяг наявних ресурсів має велике значення для зростання організації, однак їх наявність не обумовлює розвитку. Недостатність ресурсів не може його зупинити: навпаки, чим більшого розвитку досягає підприємство, тим менше від них залежить і здатне краще розпоряджатися наявними ресурсами та формувати власний ресурсний потенціал.

Проведений нами аналіз теоретичних джерел дає підстави стверджувати, що розвиток організації тісно взаємопов'язаний з управлінням та впровадженням інноваційних змін на підприємстві, оскільки саме інноваційний потенціал є важливим джерелом його розвитку.